

HRÁTKY S ÁČEEÁ TINOU - 1.

ÁČEtrtek, 09 bÁ™ezen 2023

PrvnÁ- knÁ-Á¾ka od Pavla Eisnera, kterou jsem Á•etla, byl CHRÁ•M I TVRZ. A bylo to nÁ›kdy v mÁ½ch osmi lÁtech. No, Á™
â€žknÁ-Á¾kaâ€œ o bichli, kterÁ; mÁ; snad 10 cm na Á;Á-Á™ku, je dost nedocenÁ›nÁ©, ale od tÁ© prvnÁ- doby ji obÁ•as pro
A vÁ¾dy tam nÁ›co Á°Á¾asnÁ©ho najdu. Pokud nÁ›kdo nevÁ-te, kdo to byl: Eisner byl - mj. - jeden z nejnÁ½znamnÁ›jÁ;Á-ch
Á•eskÁ½ch pÁ™ekladatelÁ-, ovlÁ;dal neuvÁ›Á™itelnÁ© kvantum jazykÁ- â€“ angliÁ•tinu, francouzÁ;tinu, islandÁ;tinu, itálÁ;tinu,
maÁ•arÁ;tinu, nÁ›mÁ•inu, norÁ;tinu, perÁ;tinu, ruÁ;tinu, srbochorvatÁ;tinu, Á;panÁ›lÁ;tinu a s jazykovou pomocÁ- odbornÁ-kÁ-
pÁ™eklÁ;dal i z tibetÁ;tiny.

MILUJETE

ÁČEEÁ TINU? USMÁ•VÁ•TE SE,

Á¾e se tak

ptÁ;im. DobrÁ; tedy.

Ale buÁ•te tak hodnÁ- a dovolte mi nÁ›kolik otÁ;zek. Kterou Á•eÁ;tinu

milujete? Svou? PÁ™Á-telovu? ÁČEeÁ;tinu pana RoÁ;tlapila, kterÁ½

bydlÁ- pod vÁ;mi?

Jsou to Á•eÁ;tiny

rÁ™znÁ©; nenÁ- na

svÁ;tÁ› dvou lidÁ-, aby stejnÁ›

Á•lÁ;nkovali hlÁ;sky, aby mÁ›li stejnÁ½ slovnÁ-k a shodnou dikci. A kdybyste nakrÁ;snÁ›

Á™ekli, Á¾e milujete Á•eÁ;tinu svou, jen tu svou vlastnÁ-, je to zas totÁ©Á¾: jako se od dob

LibuÁ;inÁ½ch nenarodily ve VltavÁ› dvÁ› Á°plnÁ› shodnÁ© vlny, nepodaÁ™Á- se vÁ;im, abyste

i jen dvakrÁ;it vyslovili s Á°plnou shodnostÁ- jedinÁ© Á•eskÁ© slovo, jedinou Á•eskou

hlÁ;sku.

A mÁ›nÁ- se â€“ a to mÁ›rou, o nÁ-Á¾ se vÁ;im ani nezdÁ;

â€“ vÁ;Á; slovnÁ-k, vaÁ;je frazeologie, vaÁ;je dikce

a veÁ;kerÁ; vaÁ;je Á•eÁ;tina.

NemluvÁ› ani o tom, Á¾e

i za jedinÁ½

den mluvÁ-te jinak

se sluhou v

Á°Á™adÁ› a jinak

se svÁ½m pÁ™edstavenÁ½m, jinak se

svÁ½m dá›ckem a jinak s kolegou odbornÁ-kem.

Je tedy i ve vÁ;is Á•eÁ;tina kolikerÁ;. A od

slovanskÁ©ho osÁ-dlenÁ- zemÁ- Á•eskÁ½ch Á¾ilo uÁ¾ mnoho lidÁ-, ale ani dva doposud

nemluvili Á•eÁ;tinou dokonale shodnou.

NeboÁ¥: â€žNejsou na svÁ;tÁ›

ani dva lidÁ©,

aby mluvili tÁ½mÁ¾ jazykem. SpoleÁ•nÁ½ je mateÁ™skÁ½ jazyk asi tak, jako je spoleÁ•nÁ½

obzor; ale nenÁ- dvou lidÁ- se stejnÁ½m obzorem, ka¾dÁ½ je stÁ™edem svÁ©ho vlastnÁ-ho

obzoru.

(P. Eisner: CHRÁ•M I TVRZ)

a teÁ• malÁ½ Á°ryvek, z nÁ;hodnÁ› otevÁ™enÁ© strÁ;nky:

"ProjdÁ›te si v duchu slova s nÁ;islovnÁ- slabikou

Ä•u-, jak vÄ½razivÄ½ jsou do jednoho." NapÄ™Ä½klad tato dvÄ½ slovesa - Ä•umÄ½t a Ä•uÄ½et - a dejme si otÄ½zku, zda jsou pÄ™Ä½buznÄ½. My laici bychom bez rozmyÄ½lenÄ½- Ä™ekli, Ä½e ano, ale odbornÄ½ci to nepotvrzujÄ½-. V kaÄ½dÄ½m pÄ™Ä½padÄ½ prÄ½ Ä•uÄ½et pÄ½vodnÄ½ znamenalo nÄ½kde tiÄ½je a skrytÄ½ sedÄ½t nebo dÄ™epÄ½t, coÄ½ by mohlo souviset se slovenskÄ½m Ä•Ä½at a makedonskÄ½m Ä•uÄ½i, kterÄ½ znamenajÄ½- sedÄ½t na bobku. Pokud by tahle souvislost existovala, pak by Ä•uÄ½et b starÄ½ indoevropskÄ½ slovo z koÄ™enÄ½ keu- - tzn.: ohnutÄ½. Ä½umÄ½t by mohlo mÄ½t stejnÄ½ pÄ½vod, ale nenÄ½- prÄ½ vylouÄ½enÄ½ ani jeho souvislost se slovesem Ä½nÄ½t. Ä½umÄ½t je podle SlovnÄ½ku spisovnÄ½ho jazyka Ä½eskÄ½ho: "dÄ½vat se zpravidla upÄ½enÄ½, vyjevenÄ½, zvÄ½davÄ½, s Ä½divem, hloupÄ½; zevlovat, civÄ½t, okounÄ½t, Ä•uÄ½et" a takÄ½ "neÄ½innÄ½, vyÄ½kÄ½vavÄ½ postÄ½vat, pobÄ½vat".

Ä½umÄ½et pak slovnÄ½k charakterizuje tÄ½mÄ½Ä™ totoÄ½nÄ½mi slovy, takÄ½ jde o synonyma. DalÄ½m skoro synonymem pÄ™edchozÄ½ch je jeÄ½itÄ½ expresÄ½vnÄ½jÄ½- Ä½ubrnÄ½t a pokud jde o sloveso Ä½umÄ½kovat, slovnÄ½k spÄ½Ä½ zdÄ½razÄ½uje neÄ½innÄ½ postÄ½vÄ½nÄ½- nÄ½kde neÄ½ hloupÄ½ Ä½i nechÄ½pavÄ½ koukÄ½nÄ½-. Do pÄ™Ä½buzenstva Ä½umÄ½nÄ½- a Ä½ubrnÄ½nÄ½- dalÄ½- krÄ½snÄ½ Ä½eskÄ½ slova jako Ä½umÄ½k, Ä½umÄ½nÄ½, Ä½umenda, Ä½umil, oÄ½umovat ä€!

Tak mne napadlo, kolik dalÄ½ch slov - Ä½eskÄ½ch - , kterÄ½ zaÄ½nÄ½- touto slabikou, vy znÄ½te...

ProsÄ½m, napiÄ½te je do komentÄ½Ä™...

Ahoj, d@niela